

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Utbildningsnämnden

Datum:
2022-09-06

Diarienummer:
UBN-2022-03005

Handläggare:
Daniel Eskilson, Tomas Matti

Svar på initiativ från Moderaterna, Kristdemokraterna och Centern - Dags att införa centralrättade prov i Uppsalas skolor!

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar

1. **att** ge förvaltningen i uppdrag att utreda juridiska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar och konsekvenser av ett beslut om att införa central rättning i Uppsala kommun.

Ärendet

Christopher Lagerqvist (M), Olle Romlin (C) och Jonas Segersam (KD), har lämnat ett nämndinitiativ med följande förslag:

Vi vill på nytt pröva frågan om centralrättade prov och uppmanar Utbildningsnämnden besluta: att införa centralrättade prov i Uppsala senast våren 2023.

Beredning

Ärendet har beretts i utbildningsförvaltningen.

Förslaget har inga konsekvenser sett ur barn-, jämställdhets- eller näringslivsperspektivet.

Föredragning

Under 2020 och 2021 har de nationella proven ställts in i Sverige på grund av pandemin. Någon rättning av nationella prov har således inte varit aktuellt, vare sig för enskilda lärare eller med en centraliserad modell.

Frågan om central rättning är angelägen och ett arbete pågår på nationell nivå för att komma framåt i frågan. Den är också nära kopplad till utvecklingen av digital rättning och till arbetet med att utveckla digitaliserade nationella prov.

Utbildningsförvaltningen anser att det är viktigt att som kommunal huvudman följa den nationella utvecklingen och bidra i det arbetet.

Skolverket har haft regeringens uppdrag att föreslå hur central rättning av betygsstödjande digitala nationella prov i ämnena svenska, svenska som andraspråk och engelska kan utformas (U2021/03346). I uppdraget framgår att Skolverket ska "kartlägga och redovisa vilka åtgärder som krävs för att central rättning ska kunna införas och föreslå en särskild organisatorisk funktion för ändamålet." Sedan tidigare ingår i uppdraget att utforma digitala prov som i så stor utsträckning som möjligt ska kunna rättas automatiskt av provsystemet.

Uppdraget redovisades till regeringen den 15 februari 2022. Skolverket föreslår ett stegvis införande mellan 2027 och 2029. Det är delprov som innehåller uppsatsskrivning som berörs av förslaget. Hela systemet med central rättning bygger på att de nationella proven genomförs digitalt. En digital provplattform är fortfarande under uppbyggnad och proven övergår successivt till att genomföras digitalt under perioden 2024–2026.

Gymnasieskola i kommunens regi genomförde 2019 ett pilotförsök med central rättning av nationella prov. Försöket visade på svårigheter att rekrytera kompetenta rättare i tillräcklig omfattning för att kunna kvalitetssäkra en central rättning. Det är en uppenbar svårighet att hitta lärare som inte är upptagna med undervisning att anställa centralt för provrättning under begränsade perioder, vilket kan vara en komplexitet i sammanhanget.

En tillit till professionen borgar för ett ansvarstagande lärare har i sin yrkesutövning. Sedan tidigare organiserar Uppsalas kommunala skolor sambedömning där lärare inte rättar sina egna elevers nationella prov. Detta ger möjlighet till kompetensutveckling och fortbildning för aktuella lärare samt ger goda förutsättningar för likvärdig bedömning av kunskaper och prestationer och utgör en metod att kvalitetssäkra bedömningarna för respektive elev. Vid ett eventuellt införande av central rättning behöver denna aspekt beaktas.

Uppsala som kommunal huvudman var delaktig i en tematisk kvalitetsgranskning genomförd av Skolinspektionen och som rapporterats under våren 2022. I denna granskning, som omfattade 30 huvudmän, fokuserades det på huvudmännens arbete med att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning. Av de granskade huvudmännen bedöms 13 ha ett väl fungerande arbete. Bland dessa 13 huvudmän återfinns Uppsala kommun. En framgångsfaktor som lyfts i rapporten är just sambedömningen av nationella prov som nämns ovan.

Slutligen kan nämnas att de resultat som visas i Skolverkets rapport "Grundskolebetygens betydelse för resultaten i gymnasieskolan", februari 2022, inte tyder på att grundskolorna med Uppsala kommun som huvudman, skulle avvika på ett sådant sätt att betygssättningen är för generös. Utifrån den andel elever som når gymnasieexamen ser snarare betygssättningen i Uppsala kommuns grundskolor ut att vara något modest i en jämförelse med andra huvudmän.

Mot bakgrund av ovanstående behöver ett eventuellt beslut om att införa central rättning i Uppsala kommun föregås av en utredning för att klargöra juridiska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar och konsekvenser.

Ekonomiska konsekvenser

Ej aktuellt.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 30 maj 2022
- Bilaga, Initiativärende den 5 maj 2022 från M, C och KD om centralrättade prov i Uppsalas skolor

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

NÄMNDINITIATIV

Dags att införa centralrättade prov i Uppsalas skolor!

Idag rättar undervisande lärare sina egna elevers prov i skolan. Elevresultaten används därefter som en del i det årliga underlag som rektorn använder för att revidera lärarnas löner. Samtidigt noteras påtagliga skillnader mellan nationella provresultat och faktiska elevbetyg. Sammantaget framträder stora osäkerheter gällande elevernas faktiska kunskaper: Vad kan egentligen varje elev i varje enskilt ämne? Vilka resultat och vilka betyg kan vi lita på?

I början av mandatperioden yrkade Uppsalas borgerliga partier på att centralrättade prov skulle införas i Uppsalas skolor våren 2019. Matematikämnet skulle vara först ut och därefter skulle ämne efter ämne beröras så att viktiga lärdomar kunde dras och eventuella Anpassningar göras. Yrkandet avsågs av Socialdemokraterna, Liberalerna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, trots att centralrättade prov är den bästa metoden för att kunna kvalitetssäkra bedömningen av elevernas resultat i varje ämne och exempelvis redan tillämpas inom International Baccalaureate (IB). Som motivering gav (S), (L), (V) och (MP) att de hade ambitionen att införa centralrättade prov lite senare under mandatperioden. Nu när mandatperioden snart är över saknar vi fortfarande nationellt prov och det är dags att aktualisera frågan på nytt.

Förtroendet för det nuvarande systemet prövades ytterligare under Coronapandemin då frånvaron av lärarnas undervisning gav höjda elevresultat. På vissa skolor talades det till och med om ett ”betygslotteri”. Uppsalaborna väntar fortfarande på Utbildningsnämndens policyslutsatser som rör lärarfrånvarons betydelse för höjda elevresultat. Har en ny modell för höjda elevresultat sett dagens ljus i Uppsala eller saknar Uppsala kontroll över bedömningen av elevernas kunskaper och färdigheter i varje ämne (IB-programmet undantaget)?

Mot denna bakgrund vill Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna på nytt pröva frågan och uppmanar Utbildningsnämnden besluta:

att införa centralrättade prov i Uppsala senast våren 2023 i enlighet med vad som anförts ovan.

Uppsala den 5 maj 2022

Christopher Lagerqvist, gruppledare (M),

Olle Romlin, gruppledare (C),

Jonas Segersam, gruppledare (KD), och andre vice ordförande, Utbildningsnämnden